

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ
TÜRKMER

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Yeni Bir Dönem mi Başlıyor?

Mustafa Zafer SOYDAN
TÜRKMER Araştırma Asistanı

Bu yayının tüm hakları Sakarya Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne aittir. İzin olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

© 2022 TÜRKMER

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Yeni Bir Dönem Mi Başlıyor?

Rusya ve Ukrayna arasında 24 Şubat tarihinde başlayan savaş tüm yıkıcılığıyla devam etmektedir. Savaşın getirdiği ekonomik, sosyo-politik ve jeopolitik zayıflığın sınırları günden güne genişlemekte ve daha kritik bir hal almaktadır. Savaşın faal tarafları acı kayıplar yaşamaya devam etmekte, Moskova ve Kiev hükümeti kendi lehine ve ulusal çıkarlarına uygun bir şekilde savaşı sonlandırmak istemektedir. Savaş karşısında küresel örgütler ve Dünya kamuoyu alarma geçerek gelişmeleri anbean takip etmektedir.

Kuzey Atlantik İttifak Örgütü (NATO), Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) savaşın ilk günlerinde pasif açıklamalarla yetinmişler, Rusya'yı kınayarak işgale derhal son vermelerini istemişler ve olası yaptırım kartlarını gündeme getirmişlerdir (Moskova'ya en sert açıklamalar savaşın en başından beri Londra'dan geldiği için İngiltere'yi ayrı tutmak gerekir). Rusya ise dışarıdan gelen açıklamaları duymazdan gelerek saldırılara devam etmiştir. Ukrayna'nın bazı askeri üslerini ve lokal bölgelerini nokta atışlarla hedef alarak en hızlı şekilde sonuca ulaşmak istemiştir.

Ukrayna'nın saldırılar karşısındaki namütenahi direnişi, halkın ağır silahlar altındaki vatan topraklarını savunma konusunda tek yürek oluşu, egemenliklerinden zerre taviz vermeyeceklerine dair cesur açıklamaları küresel güçlerin savaşa karşı tutumunu değiştirmiştir. Nitekim yapılan açıklamalar sertleşmiş, yaptırım alanları daha da genişletilmiştir. Spordan sanata, havacılıktan uzaya, iletişimden eğitime kadar birçok alanda Rusya abluka altına alınmıştır. Rusya ile doğrudan savaşmayı ulusal çıkarlarına aykırı bulan birçok ülke Ukrayna'ya mühimmat ve nakdi desteklerini attırmışlardır. Ancak yaptırımların ve yardımların dozajı arttıkça Rusya'nın saldırganlığı da artmıştır. Rus askerlerince hükümet binalarını hedef alan füze saldırıları gerçekleştirilmiş, marketleri ve döviz bürolarını yağmalayan eylemlerde bulunulmuştur. Bütün bunların yanında Moskova'nın hırçınlığının artmasındaki bir diğer neden ise, savunma sanayisiyle iftihar eden ender devletlerden biri olan Rusya'nın prestij kaybetmemek ve hem hasımlarına gücünü göstermek hem de hasımlarının gücünü test etmek olduğu söylenebilir. Moskova Hükümetinin saldırılarının şiddetlenmesinde diğer etkenler ise hiç ummadığı direniş karşısında yavaş ilerlemesi, Ukrayna'nın kalbi ve ilk hedef olan Kiev'e ayak basmaması olarak yorumlanabilir.

Yaşanan bunca olumsuzluk içindeki tek müspet gelişme olarak müzakereden her iki tarafın da bahsetmekte oluşudur. Rusya müzakerelerin Belarusta olmasını isterken, Ukrayna daha tarafsız bölge olan İstanbul, Bakü veya Varşova'da olmasını istemiştir. Mevzu bahis şehirlerde de mutabık kalınmaması üzerine görüşmeler risk altına girmiş fakat taraflar daha sonra Ukrayna'nın Belarıs sınırına yakın bir bölgede görüşmeyi kabul etmişlerdir. Bu konuda Ukrayna'nın yapıcı taraf olduğunu belirtmek gerekir. Zira Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski müzakere konusunu sık sık dile getirmiş hatta Rusya Devlet Başkanı Putin'i doğrudan müzakere masasına davet etmiştir. İki lider bir masa etrafında birleşemese de müzakereler alt düzeyde cereyan etmiştir.

İki ülkenin heyetleri şubatın son gününde bir araya gelerek yaklaşık beş saat süren bir görüşme gerçekleştirmişlerdir. Heyetler birbirlerine taleplerini iletmişlerdir. Rusya Ukrayna'nın silahsızlanmasını ve Kırım'ın ilhakının tanınmasını talep ederken, Ukrayna Rusya'nın işgali durdurmasını ve Kırım ve Donbas'tan Rus askerlerinin çekilmesini talep etmiştir. Çıkarlar çatışınca müzakereler neticeye varmadan sona ermiştir. Olumlu gelişme ise müzakerelerin devam edilmesi konusundaki tarafların yapıcı tutumları olmuştur. Kimse daha ilk görüşmede sorunların çözüme kavuşturulacağını beklemiyordu. Pek tabii ki diğer görüşmelerde nasıl bir sonuca varılacağı diplomatların siyasi tecrübelerine bağlıdır. Diplomatlar her ne kadar hükümetlerinden bağımsız bir neticeye varamasa da taleplerini hegemonyacı bir anlayışla karşı tarafa dikte etmekten uzak durmaları faydalı olacaktır. Unutulmamalıdır ki heyetler müzakere masasına uzlaşma için oturmuşlardır. Uzlaşmayı diplomatlar, anlaşmayı ise hükümet yapar. Bu bağlamda barışın tesisi için tarafların uzlaşması çok önemlidir. Bu nokta da uzlaşmanın dayatmayla değil karşılıklı tavizle olacağını da altını çizmek gerekir. Tavizlerin olmadığı bir yerde ise uzlaşmadan dolayısıyla barıştan bahsedilemez.

Ülkesi ağır bir işgal altında olan Zelenski Ukrayna'nın AB'ye üyelik başvuru belgesini imzalamış AB ise Ukrayna'nın üyelik başvurusunu ivedilikle değerlendirmeye almıştır. Ukrayna devlet başkanı Zelenski video konferansla Avrupa Parlamentosu'na bir konuşma yapmıştır. Konuşmada Ukrayna'nın AB'yi seçtiğini, AB'nin de Ukrayna'yı seçmesini ve ittifaka alınarak desteklemesini belirterek radikal bir adım atılmasını istemiştir. Zelenski bu ifadeyle Ukrayna'nın Rusya ile yakınlaşmayacağını bir kez daha teyit etmiştir. Zelenski ayrıca AB'nin Ukrayna ile daha güçlü olacağını, Ukrayna'nın ise AB olmadan yalnız kalacağını belirtmiştir. AB ile stratejik ve dost müttefik ilişkisinin sinyallerini veren Zelenski'nin bu

konuşması savaşta yeni bir dönemin mi başlayacağı sorusunu akıllara getirmiştir.¹ Nitekim Zelenski'nin bu konuşmasını Moskova'nın esefle karşılayacağı ve şiddetle karşı çıkacağı aşikardır. Bu husus Putin'in emriyle Rus askeri saldırılara devam ederken Zelenski'nin de Rusya devlet başkanının damarına basmaya devam etmesi şeklinde ifade etmek de mümkündür. Üstelik bunu Ukrayna'nın AB'ye üyeliği gibi Rusya tarafından hassasla irdelenen ve Moskova'nın katiyen istemediği bir konu üzerinden yapmaktadır. Ukrayna'nın AB'ye üye olması demek "potansiyel NATO üyesi" bir devlet olma ihtimalini de arttırmaktadır.

Rusya ve Ukrayna arasında devam eden savaşın başta NATO'ya olmak üzere başka coğrafyalara da sirayet edip etmeyeceği tartışmaları günden güne derinleşmekte, savaşın vereceği yıkımın hesabı yapılmakta, nükleer silahların kullanımına dair endişeler artmaktadır. Bu bağlamda ılımlı açıklamaların yapılmaması endişeleri daha da derinleştirmektedir. NATO Genel Sekreteri Stoltonberg'in tarihte ilk kez NATO müdahale ekibinin harekete geçtiğini ifade ederek ilgili kuvvetlerin Avrupa'nın doğusuna yerleştiğini açıklamıştır. Stoltonberg Rusya tarafından Avrupa'ya kuş uçurtulmayacağını somut adımlarla belirtmiştir. AB, ABD, İngiltere, Japonya, Kanada gibi küresel güçler ise yaptıkları sert açıklamaları sürdürmektedirler. Birleşmiş Milletler'in (BM) Cenevre ofisinde gerçekleşen BM Silahsızlanma Konferansı'na katılan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un konuşması sırasında birçok diplomatın salonu terkederek Lavrov'u protesto etmesi unutulmayacak bir olay olarak hafızalardaki yerini alacaktır. Rusya'nın ise neredeyse bütün dünyayı karşısına aldığı söylenebilir.

Ekonomik göstergeler de savaşın seyri konusunda bazı ipuçları vermektedir. Rusya'nın SWIFT sisteminden çıkarılarak bankalarının küresel finansal sistemden koparılması, Rus para birimi Ruble'nin sert düşüşü, faizlerin arttırılması, Rusya ekonomisini domine eden doğal gaz ve petrol alımına getirilen kısıtlamalar ülkede büyük bir ekonomik buhrana yol açabilir. Zaten hiçbir yaptırım olmadan bile ağır maliyeti olan savaşın bir de yaptırımlarla devam etmesine Rus ekonomisi ne kadar dayanır bilinmez ama ülkenin giderek bir kriz ortamına sürekleneceği öngörülebilir. Bu arada savaştan sadece Rus ekonomisinin değil diğer ülke ekonomilerinin de olumsuz etkileneceğine de değinmek gerekir. Ancak Rusyanın da ağır faturalar karşısında kolay bir şekilde geri adım atmayacağı da anlaşılmaktadır. Rusya'nın geri çekileceğini düşünmek çok munis bir yaklaşım olur. Rusya'nın savaştan çekilmesi her şeyden önce askeri anlamda savunma önemli bir prestij kaybı olacaktır. Bunun yanı sıra iç politikaya yönelik bir etki olarak

¹ "С Украиной ЕС будет крепче": Зеленский в Европарламенте. Ему аплодируют стоя, S Ukrainoy YES budet krepche": Zelenskiy v Yevroparlamente. Yemu aplodiruyut stoya", Украинская Правда, (Erişim Tarihi: 02.03.2022).

Putin'in karizmatik liderliği sarsılacaktır. Yıllardır ülkesinin iç ve dış siyasetini yön vererek halkının mukadderatını çizen Putin'in bir anda pasif konuma geçmesine bile şahit olunabilir. Dolayısıyla Rusya'nın da olası bir NATO müdahalesine cevap vermekten geri kalmayacağı hatta çıkan en küçük kıvılcımı alevlendirerek yangına dönüştürmek isteyeceği öngörülebilir. Bu yangın küresel bir savaşın ikamesi olabilir. Tüm bu ihtimaller Rusya içinde gelişebilecek savaş karşıtı kamuoyunu çok önemli bir hale getirmektedir.